

MIREIA SALA

FPCEE Blanquerna-Universitat Ramon Llull / TRIVIUM

INTERVENCIÓ EN LA DISLÈXIA BASADA EN L'EVIDÈNCIA

CODIRECTORA DEL CENTRE TRIVIUM

PROFESSORA DE FPCEE BLANQUERNA
UNIVERSITAT RAMON LLULL

Blanquerna
UNIVERSITAT RAMON LLULL

Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

TRIVIUM

TRIVIUM

Blanquerna
UNIVERSITAT RAMON LLULL

Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

FINS A 4t

A PARTIR DE 5è

Llegir i escriure formen part del
currículum

Les destreses de lectura són una
eina per a l'aprenentatge d'altres
matèries

**MÉS RISC DE
FRACÀS ESCOLAR**

LES DIFICULTATS AFECTEN A DIFERENTS MATÈRIES DEL CURRÍCULUM

PRIMÀRIA

SECUNDÀRIA

ASSIGNATURES DE
LLENGUA

LLENGUA

NATURALS

QUÍMICA

FÍSICA

SOCIALS

MATEMÀTIQUES

LLENGUATGE MUSICAL

3

TRIVIUM

Precursors de la dislèxia

Blanquerna

Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

Dificultats de fluïdesa verbal

Dificultats de memòria de treball verbal

Dificultats de denominació ràpida

Dèficit fonològic

Argument sòlid
per a poder
pronosticar una
dislèxia.

IMPORTANT: Antecedents familiars de dificultats escolars en lectura, escriptura i ortografia

TRIVIUM

Detecció precoç

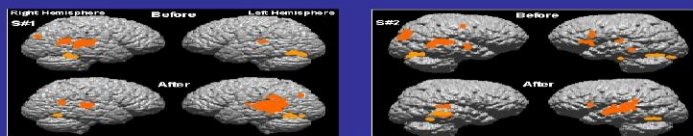
Blanquerna

Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

Estudi amb nens de 4 anys amb risc de dislèxia

Simos et al (2002) Dyslexia-Specific brain activation profile becomes normal following successful remedial training. Neurology, 58, 1203-1213

Intervention Normalizes Brain Function (Simos et al., 2002)

EVITAR PROBLEMES EMOCIONALS

Com més es practica una habilitat més es desenvolupa.

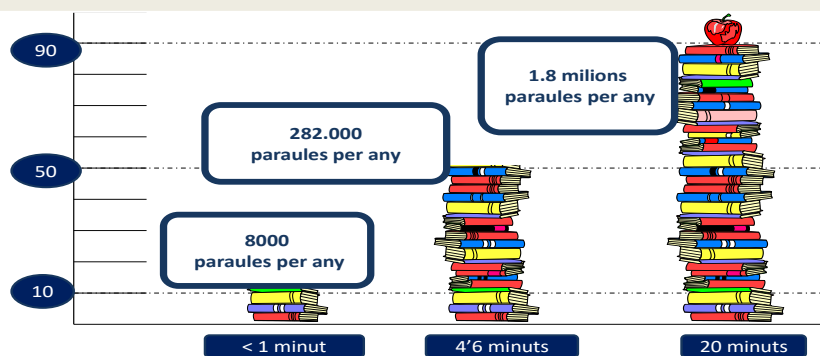
Augmentar l'habilitat comporta augmentar la motivació

Els mals lectors esdevenen cada vegada més mals lectors pel simple fet que la lectura s'aprèn llegint

PROCÉS
D'AUTOAPRENTATGE

UN GRAN REPTE: NO AVORRIR LA LECTURA

Els lectors eficients passen més temps llegint cada dia i per tant llegeixen moltes més paraules durant un any en comparació als lectors no eficients

Figure 29 in "Overcoming Dyslexia", Sally Shaywitz, 2003

Intervenció primerenca a nivell escolar

MODEL DE TRES NIVELLS D'AUGMENT EN INTENSITAT ACADÈMICA

Nivell III. Intervenció individualitzada i intensiva:

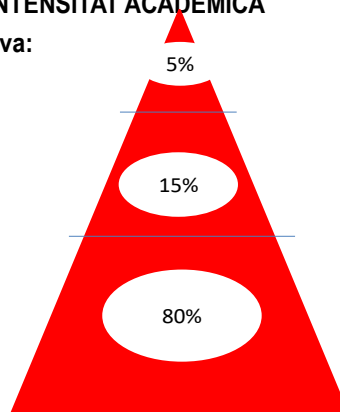
- Estudiants de forma individualitzada
- No són suficients les mesures i suports addicionals
- Gran intensitat
- Llarga durada

Nivell II. Mesures i suports addicionals (petits grups)

- Estudiants de risc
- Necessitat de suport temporal
- Resposta ràpida

Nivell I. Mesures i suports universals

- Tots els estudiants
- Preventiva i proactiva

Font: National Association of State Directors of Special Education.
Response to Intervention: Policy Considerations and Implementation and
Response to Intervention: NASDSE and CASE White Paper on RTI.
Disponible en: www.nasdse.org

Mesures i suports universals a l'aula

Blanquerna
Facultat de Psicologia,
Ciències de l'Educació
i de l'Esport

NIVELL 1. UN MODEL PER ORIENTAR PROJECTES EDUCATIUS PER A TOTS:

EL DISSENY UNIVERSAL DE L'APRENTATGE (DUA) (CAT, 2008).

L'enfocament denominat Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA), desenvolupat pel Center for Applied Special Technology (Centre de Tecnologia Especial Aplicada, CAT).

El marc del DUA estimula la creació de **dissenys flexibles** des del principi, que presentin opcions personalitzables que permetin a tots els estudiants progressar des d'on ells estan i no des d'on nosaltres imaginem que estan »(CAT, 2011)

Principi 1	Proporcionar múltiples formes de presentació de la informació i els continguts ja que els alumnes són diferents en la forma en què perceben i comprenen la informació
Principi 2	Proporcionar múltiples formes d'expressió de l'aprenentatge ja que cada persona té les seves pròpies habilitats estratègiques i organitzatives per expressar el què sap.
Principi 3	Proporcionar múltiples formes d'implicació de manera que tots els alumnes es puguin sentir compromesos i motivats en el procés d'aprenentatge.

OBJECTIUS GENERALS DE LA INTERVENCIÓ

1- Intervenir directament sobre la dificultat per millorar al màxim les habilitats en la lectura i l'escriptura

2- Reduir l'impacte de les dificultats oferint estratègies de suport

La investigació realitzada en el camp de la intervenció sobre les DEA demostra que la **instrucció directa, explícita i sistemàtica en petits grups i sessions estructurades millora el reconeixement de paraules**. Aquesta ha de ser:

FONÈTICA

Partir de mètodes que desenvolupin la capacitat d'analitzar fonèticament les paraules

MULTISENSORIAL

Integrar elements visuals, auditius, quíestèsics i tàctils en l'aprenentatge

REITERATIVA

Utilitzar de forma sistemàtica el repàs i la repetició en els aprenentatges per assegurar una automatització i consolidació en la memòria.

METACOGNITIVA

El nen/nena ha de pensar en les estratègies que pot utilitzar segons les circumstàncies

POSITIVA

Basada en l'ús d'habilitats compensatòries i reforç positiu

APRENTATGE
BASAT EN L'EVIDÈNCIA
CIENTÍFICA

~~APRENTATGE A
PARTIR DE METODOLOGIA
SENSE BASE CIENTÍFICA~~

Eficacia de las intervenciones para el tratamiento de la dislexia: una revisión
Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología,
Volume 36, Issue 2, Pages 85-100
Juan C. Ripoll Salceda, Gerardo Aguado Alonso

El National Reading Panel (2000), responenent a un mandat del Congrés dels Estats Units d'Amèrica, durant un període de dos anys va revisar més de 100.000 estudis, seleccionant aquells que complien certs requisits de qualitat científica. L'objectiu era fomentar una pràctica educativa basada en fets contrastats científicament.

Els resultats van identificar cinc components bàsics d'una instrucció lectora eficaç:

Consciència fonològica

(CF) Ensenyar a segmentar el llenguatge oral en fonemes, sense comptar amb el suport de les lletres de l'alfabet

Fonologia suprasegmental

Coneixement alfabètic i aprenentatge de les correspondències grafema-fonema (CGF).

Coneixement de les correspondències lletra-so de manera **explícita, sistemàtica**

Fluïdesa

Estimular la lectura amb **velocitat, precisió, i respectant els signes de puntuació**, ja que facilita la comprensió del text.

Vocabulari

L'ensenyament explícit i sistemàtic de vocabulari ajuda a inferir i a reconèixer paraules a partir del context.

Comprensió

Relacionar les idees que estan representades en el text amb els seus propis coneixements i experiències, així com amb les representacions mentals construïdes en la memòria. **Un ensenyament formal i explícit d'estratègies condueix a una millora del procés de comprensió.**

Treball en estratègies compensatòries

A PARTIR DEL CICLE SUPERIOR LA INTERVENCIÓ HA DE COMPRENDRE:

- 1- El desenvolupament de les habilitats d'organització
- 2- Tècniques d'estudi
- 3- Ús de tecnologies de la informació i de la comunicació

En les tècniques d'estudi, cal:

- Ensenyar a subratllar,
- Extreure les idees importants de cada paràgraf,
- Sintetitzar, fer esquemes,
- Mapes conceptuals, etc., que l'ajudin a simplificar els textos i a entendre el que llegeix.

Pel que fa a les eines tecnològiques pot utilitzar:

- Els lectors informàtics (gràcies al llibre digital, l'ordinador llegeix els textos),
- Programaris d'enregistrament d'àudio,
- Notes de veu,
- Gravadores,
- En escriptura correctors ortogràfics i aplicacions de transcripció de veu a text a través d'iPad i mòbils.

Intervenció dirigida a la família

- 1- Informar la família sobre la dislèxia evitant angoixar-los.
- 2- Explicar les causes i el tipus d'intervenció que es seguirà.
- 3- També és important informar-los de les adequacions metodològiques compensatòries que, des de l'escola, es contemplen.
- 4- Periòdicament mostrar als pares l'evolució a partir de dades quantitatives i qualitatives enregistrades.

-Intervenció des de casa

Cal separar el suport més reeducatiu que ens poden donar els pares des de casa de la funció més gratificant de potenciar el gust per la lectura.

1- Quant a la primera tasca, poden col·laborar en la millora de la fluïdesa lectora a partir d'una pràctica repetida i regular a casa.

2- En relació a la segona funció, és important que fomentin el gust per la lectura oferint espais i situacions de plaer. Han de partir dels punts forts del nen/a i vetllar per la seva autoestima i benestar emocional.